

บรรณานุกรมภาษาไทย1. เอกสารชั้นต้นที่ยังมีตีพิมพ์

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ. เอกสารรัชกาลที่ 5 กต. 35 เอกสารเย็บเล่มกระทรวง
การต่างประเทศ จ.ศ. 1239 - 1241.

____. เอกสารรัชกาลที่ 5 กต. 42/17 เอกสารเย็บเล่มกระทรวงการต่างประ-
เทศ ร.ศ. 109.

____. เอกสารรัชกาลที่ 5 น/ช. 5 .85/8 หนังสือนั่งไป-มาแก๊งสูลออเมริกัน
เรื่องความและข้อราชการต่าง ๆ จ.ศ. 1240.

หอซีรญาณ. จดหมายเหตุรัชกาลที่ 3 จ.ศ. 1206 เลขที่ 115.

____. จดหมายเหตุรัชกาลที่ 4 จ.ศ. 1214 เลขที่ 115 บัญชีคนตายประจำเดือน
(คนตายด้วยโรคต่าง ๆ).

____. จดหมายเหตุรัชกาลที่ 4 จ.ศ. 1225 เลขที่ 115 พระราชกระแสเรื่อง
การปฏิบัติทางศาสนา.

____. จดหมายเหตุรัชกาลที่ 4 (ไม่ปรากฏ จ.ศ.) เลขที่ 315 พระราชโองการ
ถึงกงสุลอเมริกัน หนังสือนั่งพิมพ์ลงข่าว เรื่องการเมืองผิด ๆ ถูก ๆ.

____. จดหมายเหตุรัชกาลที่ 4 (ไม่ปรากฏ จ.ศ.) เลขที่ 357 พระบรมราชโอง
การเรื่องการถามหมอบรัดเลย์ การตั้งโรงพิมพ์ หนังสือนั่งพิมพ์.

2. เอกสารชั้นต้นที่ตีพิมพ์แล้ว

เสถียร ลายลักษณ์, ร.ต.ท. และคนอื่น ๆ. ผู้รวบรวม. ประชุมกฎหมายประจำศก.
เล่ม 5. พระนคร : โรงพิมพ์เดลิแมล, 2478.

____. ประชุมกฎหมายประจำศก. เล่ม 13. พระนคร : โรงพิมพ์เดลิแมล,
2478.

เสถียร ลายลักษณ์, ร.ต.ท. และคนอื่น ๆ. ผู้รวบรวม. ประชุมกฎหมายประจำศก.
เล่ม 24. พระนคร : โรงพิมพ์เคลิแม็ค, 2478.

3. หนังสือ

คู่มือการประชุมสภาคริสตจักรในประเทศไทยสมัยสามัญ ครั้งที่ 16. ณ โรงเรียนกรุงเทพ
คริสเตียนวิทยาลัย (22 - 25 ตุลาคม 1980).

คำรจราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. นิทานโบราณคดี. พระนคร
: โรงพิมพ์ท่าพระจันทร์, 2487.

คำเนียร เลชะกุล. การแพทย์ในสมัยอยุธยา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แสงศิลป์,
2519.

ค. ประทีปะเสน (ตาด ประทีปะเสน). โรงเรียนกุลสตรีวังหลังกับแห่มโคโล. พิมพ์
ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เลขที่ 59 ถนนกล้วยน้ำไท, 1974.

ทิพากรวงศ์, เจ้าพระยา. พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์รัชกาลที่ 2. กรุงเทพ-
มหานคร : กุรุสภา, 2504.

_____. พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์รัชกาลที่ 3. กรุงเทพมหานคร : กุรุ-
สภา, 2504.

ธรรมนูญแห่งคริสตจักรในประเทศไทย (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมเมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 1974).
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เจริญธรรม, 2518.

บริดจ์, ดี.บี. ประชุมพงศาวดารภาคที่ 31. แปลโดย ป่วน อินทวงศ์. กรุงเทพ-
มหานคร : โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธยาการ, 2468. (พิมพ์ในงานพระราชทาน
เพลิงศพ มหาอำมาตย์ตรี หม่อมเจ้าเชจรจรัสฤทธิ์).

ประยูทธ สิทธิพันธ์. แผ่นดินพระจอมเกล้า. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ดุสิตศึกษา,
2503.

ประพัฒน์ ตรีณรงค์. พระประวัติและงานของ สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยสัมพันธ์, 2506.

ปราณี ศิริธร ณ. พัทลุง, ผู้เรียบเรียง. เพ็ชรลานนา. เชียงใหม่ : โรงพิมพ์คนเมือง,
2507.

เฟลตัส, ยอร์ช ฮอว์ส. หมอเฮาส์ในสมัยรัชกาลที่ 4. แปลโดย กองคริสตศาสนศึกษา
สภาคริสตจักรในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : สภาคริสตจักรในประเทศไทย,
1961.

มนัสวี อุคหนันท์. ประวัติการแพทย์มิชชันนารีในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร :
รัชการมฤการพิมพ์ (ม.ป.ป).

แมน พงศ์อุดม. แมนเต้. เชียงใหม่ : PONG PRINTER, 1981.

วุฒิชัย มูลศิลป์. การปฏิรูปการศึกษาในสมัยรัชกาลที่ 5. กรุงเทพมหานคร : สมาคม
สังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2516.

เวลส์, เคนเนท. อี. ประวัติศาสตร์โปรแตสแตนต์ในประเทศไทย 1828 - 1958.
พระนคร : สภาคริสตจักรแห่งประเทศไทย, 1958.

ศรีเสาวภาคย์, พระองค์เจ้า. ลัทธิธรรมนิยมต่าง ๆ. ภาคที่ 4 ฉบับหอสมุดแห่งชาติ.
กรุงเทพมหานคร : คลังวิทยา, 2504.

สะอาด ไชยวัฒน์. การศึกษาประวัติศาสตร์เปรียบเทียบงานธรรมทูตของโรมันคาทอลิก
กับโปรแตสแตนต์ในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สุริยบรรณ,
2519.

สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร. 12 กรกฎาคม 2503.

อนุสรณ์ในงานฌาปนกิจศพ นายสุท กนต์ไพเราะ. 2511.

องค์การคากูรูกา. ประชุมพงศาวดารภาคที่ 45. กรุงเทพมหานคร : กูรูกา, 2511.

4. บทความจากวารสาร

"โครงสร้างของสภาคริสตจักรในประเทศไทย." ข่าวนิมิตใหม่ (1975) : 52.

นิตเลอร์, เอช ดับบลิว. "อนาคตแห่งคริสตจักรในสยาม." ข่าวคริสตจักร (กรกฎาคม
1936) : 8 - 9.

บางกอกทีเคอร์เคอร์ (สิงหาคม 1866) : 12.

เปลื้อง สุทธิคำ. "คริสตจักรประจำชาติคืออะไร." ข่าวคริสตจักรประจำชาติ 1 (1930) : 3.

"รายงานเลขาธิการสภาคริสตจักรในประเทศไทย ค.ศ. 1952 - 1962." ข่าวคริสตจักร 16 (มกราคม 1963) : 37.

ไรเบินส์, ฮอเรส ดับบลิว. "สภาคริสตจักรในประเทศไทย 1934 - 1958." (พิมพ์คิด).
 ตรีณีย์ ชัยรัตน์. "อเมริกันเพรสไบทีเรียนสลายตัว." ข่าวคริสตจักร 9 (กรกฎาคม 1957) : 4.

สุธี กุณานุกร. "บอร์ด ออฟ ฟอเรน มิชชั่นคืออะไร." ข่าวคริสตจักร 7 (1955) : 21.

"อนามัยเคลื่อนที่จังหวัดเชียงใหม่." ข่าวคริสตจักร 23 (กรกฎาคม 1970) : 44 - 45.

5. วิทยานิพนธ์

ยุวดี ตปนียกร. "ประวัติการแพทย์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตั้งแต่ รัชกาลที่ 3 ถึงรัชกาลที่ 5." วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชาประวัติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.

สุทรธณี กาญจนัษฐิติ. "บทบาทของมิชชันนารีในสมัยรัชกาลที่ 3 ถึง รัชกาลที่ 5." วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2507.

อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว. "การวิเคราะห์สังคมเชียงใหม่สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นตามคัมภีร์ไบเบิลในภาคเหนือ." วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.

ภาษาต่างประเทศ

1. Primary Sources

- แผนกจดหมายเหตุ, วิทยาลัยพายัพเชียงใหม่. "An Analysis of the Statistic of the Siam Mission (1916 - 1930)," Record of Actions of the Siam Mission.
- _____. "Board Property in Thailand," Papers of Paul A. Eakin RG. 017/80.
- _____. "David Park P.C.B March 10, 1906," Research Papers of Maen Pongudom RG. 026/79 (F).
- _____. "E. P. Dunlap Letter on behalf of the Siam Mission to Prince Damrong, Ministry of the Interior, Jan 31, 1912," Research Papers of Maen Pongudom RG. 026/76 (F).
- _____. "Horace W. Fyburn, Correspondence from the field to the Board, July 18 1955," Research Papers of Maen Pongudom RG. 028/76 (F).
- _____. "McClure, P.C.B July 3, 1905," Research of the A.P.M RG. 001/78 (A).
- _____. Records of Actions of the Siam Mission - December 1935.
- _____. Records of the A.P.M RG. 001/78 (A).
- _____. "Trang Mission Girl School," Records of Trang Mission.

2. Books

- Chaiwivan, สุเชพ. 1973 Christian Directory, Bangkok : Suthep Chaiwivan, 1973.

Lord, Donald C. Mo Bradley and Thailand. Michigan : William B. Eerdmans publishing Co., 1969.

McFarland, George Bradley. Historical Sketch of Protestant Mission in Thailand 1828 - 1928. Bangkok : Bangkok Times, 1928.

McGilvary, Daniel. A Half Century Among the Siamese and the Lao. New York : Fleming H. REwell, 1912.

3. Articals

Bradley, Dan Beach. "A Recipe for fever." Bangkok Recorder (1867 A.D.) : 84.

"Church and Evangelistic Work." The Laos News (Jan 1904) : 8.

Eakin, Paul A. "Higher Criticism of the Buddhist Scripture in Siam." The Siam Outlook 4 (Oct. 1924) : 42 - 48.

"Language Difficulties." The Laos News (Jan 1905) : 21 - 22.

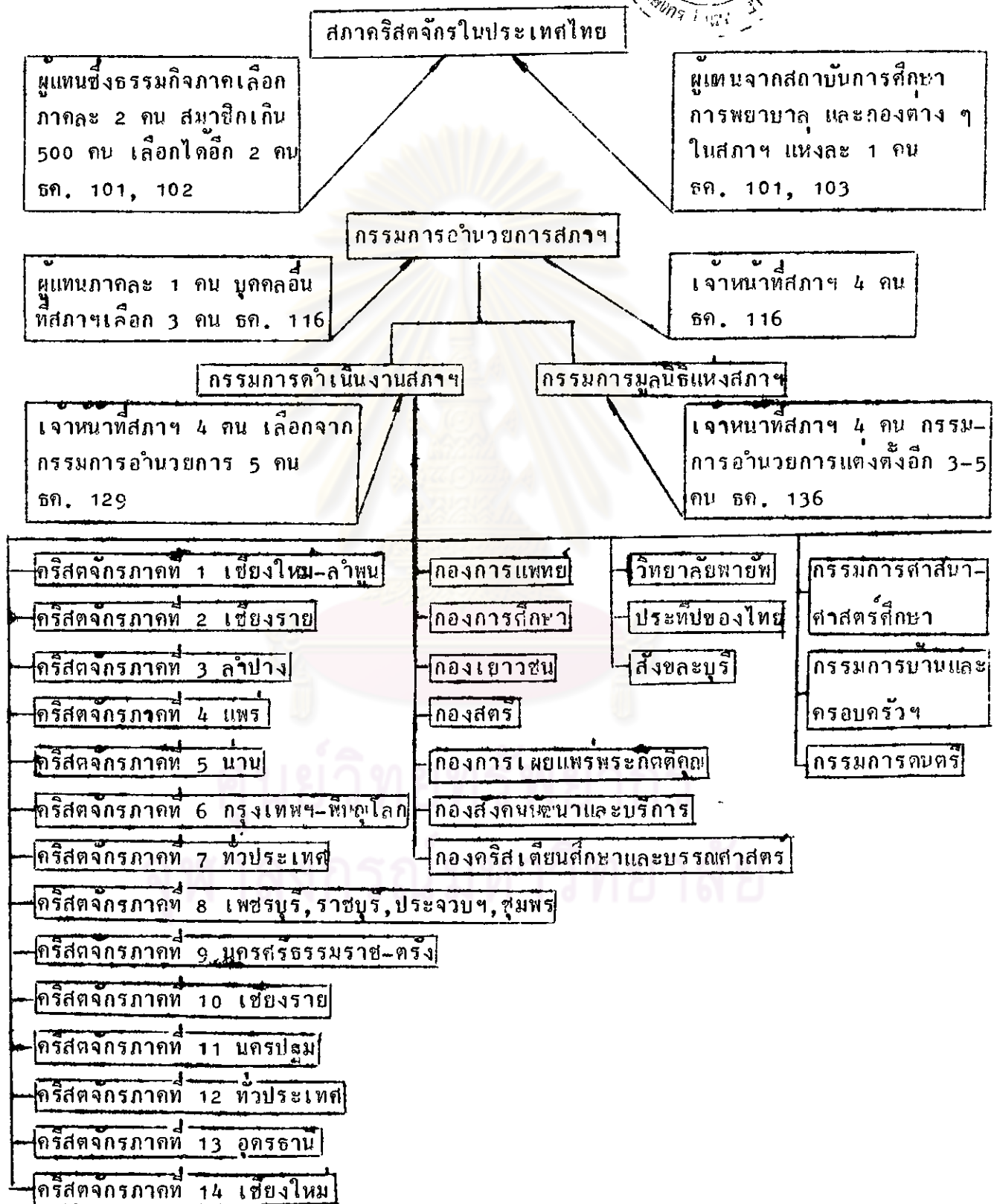
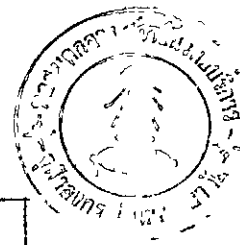
Mckean, J.W. "Chiengmai Medical Notes." The Laos News (Oct. 1905) : 91 - 92.

4. Thesis

Maen Pongudom. "Apologetic and Missionary proclamation Exemplified By American Presbyterian Missionaries to Thailand (1828 - 1978) Early Church Apologists : Justin Martyrs, Clement of Alexandria and Origein, and the venerable Budhasa Bhikkhu, A Thai Buddhist Monk Apologist," PH.D Dissertation University of OTAGO, 1979.

ภาคผนวก ก.

โครงสร้าง

ภาคผนวก ข.

แจ้งความเรื่องการนับถือศาสนาที่เชียงใหม่ จ.ด. 1240

ข้าพเจ้า พระยาเทพประสูน ที่ปรึกษาราชการในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ หลวงเมืองนครเชียงใหม่ ประกาศไว้ให้เจ้านายผู้ใหญ่ผู้น้อยพระยาลาวท้าวแสนแลราษฎรในเมืองนครเชียงใหม่ เมืองนครลำปาง เมืองลำพูน ทราบทั่วกันว่า มีตราพระราชสีห์โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมชั้นมาถึงข้าพเจ้าฉบับหนึ่งว่า มีศเดอเดวิศบิชิกเกล กงสุลอเมริกันมีจดหมายมายังเจ้าพนักงานกรมท้าวว่า หมอแมคคินเวรีย หมอชีกซึ่งอยู่เมืองเชียงใหม่ มีจดหมายไปยังกงสุลอเมริกันว่าคนที่ถือศาสนาพระเยซูเวลานั้น จะทำการสิ่งใดมีผู้ขัดขวาง ให้ทำตามภาษาบ้านเมืองซึ่งเคยถือมาแต่ก่อน เจ้าพนักงานกรมท้าวได้นำความขึ้นกราบบังคมทูลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทราบบ้างลออองธุลีพระบาทแล้ว มีพระบรมราชโองการพระบิษุสุรสิงหนาทดำรงสื่อนเกล้าเหนือกระหม่อมสั่งว่า การศาสนานับไม่เป็นที่ขัดขวางสิ่งใดในราชการแผ่นดิน ผู้ใดเห็นว่าศาสนาใดจกถูกต้องก็ถือตามชอบใจของผู้นั้น ผิดถูกก็อยู่แก่ผู้ถือศาสนาขึ้นเอง ในหนังสือสัญญาแลธรรมเนียมที่กรุงเทพฯ ก็ไม่ได้ห้ามปรามแก่คนที่ถือศาสนา ถ้าผู้ใดเห็นว่าศาสนาพระเยซูก็ใช้ได้ ศาสนาหาได้เป็นที่ทักทวงห้ามในราชการไม่ แต่นี้สืบไปถ้าผู้ใดจะถือศาสนาใดก็ให้ผู้นั้นถือตามชอบใจ อย่าให้พระยาลาวท้าวแสนแลราษฎรซึ่งเป็นญาติพี่น้องแลบุตรหลานของผู้ถือศาสนาพระเยซูนั้นขัดขวางห้ามปรามการสิ่งใด ซึ่งศาสนาพระเยซูห้ามไม่ให้ถือ ไม่ให้ทำคือไหว้ผีเลี้ยงผีแลทำงานต่าง ๆ ในวันอาทิตย์ก็อย่าให้กดขี่ข่มเหงให้ถือให้ทำเป็นอันขาด เว้นเสียแต่เป็นการศึกสงครามแลเป็นการสำคัญจำจะต้องใช้ผู้นั้นในวันอาทิตย์ก็ใช้ได้แต่อย่าให้เป็นการแกล้ง ประการหนึ่งถ้าคนที่จะทำมาหากินเป็นลูกจ้างชาวอเมริกันจ้างใช้สอยการงานก็อย่าให้เจ้านายพระยาลาวท้าวแสนขัดขวางห้ามปรามให้เป็นเหมือนหมางแด่ทางพระราชไมตรีได้ ถ้าเจ้านายผู้ใหญ่ผู้น้อยพระยาลาวท้าวแสนแลราษฎรหนังสือประกาศนี้แล้ว อย่าทำให้ลาวประกาศนี้ไปแต่ชยใจข้อหนึ่งได้เป็นอันขาด ประกาศไว้วัน 4¹³/₉11 ถ้าโพนสัมฤทธิศกศักราช 1 2 4 0

ประวัติผู้เขียน

นางสาวกฤษณา รังสียนันท์ เกิดวันศุกร์ที่ 20 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2496 ที่จังหวัดเชียงใหม่ สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แผนกศิลปะ จากโรงเรียนเรยีนาเชลีวิทยาลัย แล้วเข้าศึกษาที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในปีการศึกษา 2515 โดยสมัครใจเข้าศึกษาในคณะมนุษยศาสตร์ และเลือกศึกษาประวัติศาสตร์เป็นวิชาเอก และสังคมมนุษยวิทยาเป็นวิชาโท หลังจากสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีแล้วได้ทำการสอนอยู่ที่วิทยาลัยพายัพเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2521 จึงเข้าศึกษาในระดับปริญญาโท ปัจจุบันนี้เป็นอาจารย์ประจำอยู่ที่แผนกวิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ วิทยาลัยพายัพเชียงใหม่

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย